

Randers Kommune

LIFE IP NATUREMAN LIFE16 IPE/DK/006

N30-15 Bjerregrav mose

Mulighedskatalog

Oplysninger i denne rapport afspejler kun forfatterens holdning. EU Kommissionen er ikke ansvarlig for nogen brug af disse oplysninger.

Dec. 2021

Indhold

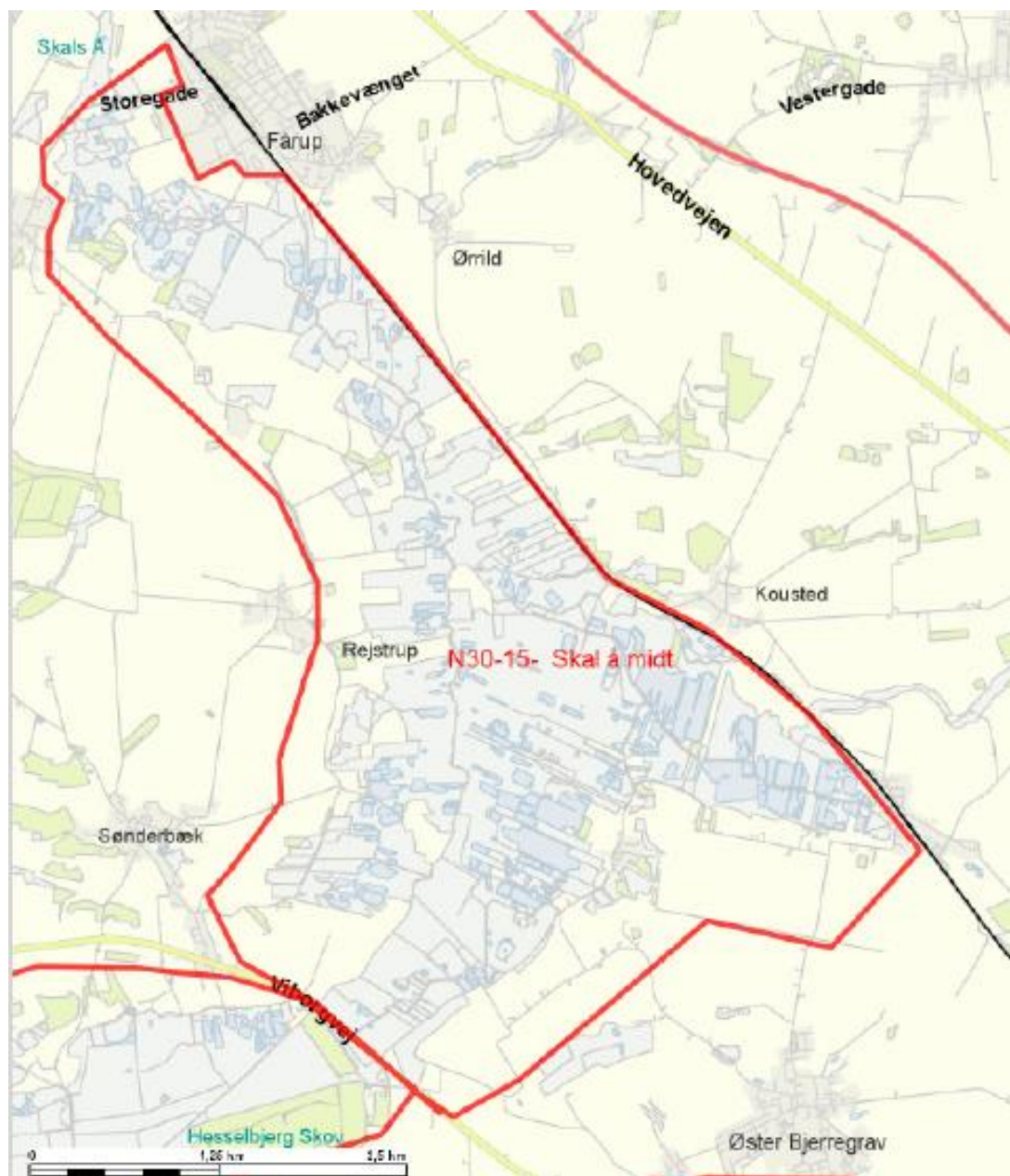
Miljøvurdering	2
1. Overblik	3
2. Indledning.....	4
Lodsejermøder.....	4
Biomassehøst.....	4
Særlig artspleje	4
3. Yderligere forundersøgelser	5
A.1 Naturlig hydrologi	5
A.1 Særlig artpleje.....	5
A1. Rydning af tilgroede rigkær og overdrev.....	6
A.1 Forundersøgelse af afgræsning med store fælleshegnede områder.....	6
4. Komplementære projekter.....	6
A.2. Naturlig hydrologi	6
A.2. Afgræsning/hegning/rydning	6
A.2. Sammenbinding.....	6
5. Muligheder i området.....	6
C.1. og C.3. Store fælleshegnede områder og naturlig hydrologi.....	6
C.2. Rydning.....	10
C.3. Naturlig hydrologi i kilder	10
C.4. Særlig artspleje	11
D.1. Effektovervågning.....	11
E.2. Formidling og information.....	11
E. 5. Naturpleje som driftsgren.....	11
6. Tidsplan	12

Miljøvurdering

Planen har et indhold, der ikke adskiller sig fra de oplysninger, der allerede er indeholdt i de miljøvurderede Natura 2000-planer. Da planen ikke sætter nye rammer for fremtidige anlægstilladelser eller yderligere vil kunne påvirke internationalt udpegede naturbeskyttelsesområder væsentligt, men netop har til formål at understøtte arter og naturtyper i N2000-området har Randers og Mariager Fjord Kommuner vurderet, at der ikke er behov for en ny miljøvurdering.

1. Overblik

Der er ingen byer beliggende inden for N2000-område nr. N30-15. Området er primært lavbundsareal og store dele af ådalen er drænet. Jorden omkring åen har sat sig og lodsejerne i området er plaget af oversvømmelser og høj grundvandsstand. Når de forsøger at dyrke jorden eller have afgræssende dyr, giver dette anledning til stor frustration. De nærmeste lokalsamfund er Fårup, Ørrild, Nørbæk Rejstrup, Kousted og Sønderbæk. Figur 1.

Figur 1. Område N 30-15 Bjerregrav mose

2. Indledning

Lodsejermøder

Der har i Bjerregrav mose været afholdt 4 lodsejermøder på Fårup og Purhus Kro med 3 kommunale projektarbejdere og en landbrugskonsulent deltagende i hvert møde. Der er hver gang kommet 15-30 personer (op til en 1/3 af de inviterede). Der er på mødet blevet oplyst om LIFE IP og mulighederne for lodsejerne i projektet. Der er desuden blevet refereret til undersøgelser og vist billeder af græssende kreaturer og jagtbart vildt i den samme indhegning, for at imødegå en kendt skepticisme over for hegning af jagtarealer. Herefter har vi sluttet af med kaffe, brød og snak ved mindre borde, hvor projektmedarbejdere og landbrugskonsulent bl.a. har spurgt hver enkelt lodsejer om deres hovedinteresse i det område de ejer i Bjerregrav mose og helt uforpligtende, om de kunne være interesserede i at deltage i hhv. jordfordeling, store fælleshegnede områder og lavbundsprojekter. Stemningen har generelt været god og positiv, bortset fra et enkelt lodsejermøde, hvor den lidt mere personlige snak over kaffen bagefter fik vendt stemningen til noget positivt. Især de lodsejere, der har landbrugsinteresser, er bekymrede for at sige ja til noget, som senere kan forhindre dem i at udvide eller drive deres bedrift.

Biomassehøst

Der er i Bjerregrav mose foretaget monitoring (aktion D1) på et område, hvor der bliver lavet biomassehøst, se Figur 2. Randers Kommune har forestået monitoreringen og Naturstyrelsen forestået biomassehøsten.

Figur 2. Område i Bjerregrav mose, hvor der er foretaget effektovervågning og biomassehøst. Området er beliggende umiddelbart øst for Viborgvej i Randers Kommune.

Særlig artspleje

Der er foretaget forundersøgelse i et kærområde med høj naturkvalitet (Figur 3). Bl.a. er det undersøgt, hvad der skal til for at give rustskæne de bedste vækstbetingelser. Der er foretaget en del lodsejersamtaler, foretaget

effektovervågning og overvågning af de særligt sårbare arter rustskæne, vibefedt, leverurt og sumphullæbe (aktion D.1). Området er prioriteret højt pga. den sjældne rustskæne, som udgøres af en bestand på kun 3 tuer i området. Hvorvidt bestanden er levedygtig, vil fremtiden vise. I området er der sat hegn, opsat en vandstandsstation til monitorering af grundvandsstanden og påbegyndt afgræsning af arealet.

Figur 3. Rustskænelokalitet, hvor der er foretaget monitorering og pleje af særlige arter og opsat en vandstandsstation, som er afmærket på kortet. Arealet er beliggende vest for jernbanen mellem Kousted og Ørrild.

3. Yderligere forundersøgelser

A.1 Naturlig hydrologi

Det skal undersøges, hvor der kan etableres en mere naturlig hydrologi. Dette forventes i Bjerregrav Mose primært udført ved etablering af lavbundsprojekter som komplementære projekter (se afsnit 4), der hvor der som udgangspunkt er størst lodsejertilslutning, og der hvor der ikke er for mange andre interessekonflikter. Tørveholdig jordbund er vidt udbredt i ådalen.

Det forventes desuden, at kilderne i Ådalen undersøges for mulighed for at etablere naturlig hydrologi. (Figur. 4), der hvor det ikke allerede er til stede.

A.1 Særlig artpleje

Effekten af plejen på rustskænearealet (figur 3) monitoreres, og det besluttes, hvorvidt der skal foretages et eller flere skrab i området, for at etablere optimale forhold/"såbede" for rustskæne.

Såfremt der registreres spredning af rustskæne efter græsning, vil der ikke blive etableret skrab/"såbede" i området, da dette er et større og dispensationskrævende indgreb i naturen.

Der kan endvidere være andre arealer, hvor særlig artspleje vil blive prioriteret.

A1. Rydning af tilgroede rigkær og overdrev

Det forundersøges sammen med de andre projekter også, om der er tilgroede rigkær og overdrev, der skal ryddes af hensyn til naturkvaliteten. Rydning forventes foretaget på enkelte arealer forud for græsningsprojekter.

A.1 Forundersøgelse af afgræsning med store fælleshegnede områder

Der vil være delområder, hvor det vil blive forsøgt at skabe store sammenhængende fælleshegnede områder til afgræsning af naturen. Da ådalen er meget flad, forventes det, at eventuelle lavbundsprojekter vil betyde, at de nederste dele af ådalen bliver så fugtig/våd, at den kun vil kunne afgræsses i meget tørre år om sommeren. Vintergræsning er ønskelig, men vil muligvis ligeledes ikke kunne lade sig gøre p.g.a. vand efter et evt. lavbundsprojekt.

4. Komplementære projekter

A.2. Naturlig hydrologi

I den lodsejerundersøgte del af Bjerregrav mose, vil der på baggrund af de indsamlede data fra lodsejermøder og anden biologisk kendskab til området blive etableret delområder, hvor der vil blive søgt om lavbundsprojekter for at komme nærmere en naturlig hydrologisk tilstand i området. Dette forventes at foregå via den etablerede lavbundsordning, som et komplementært projekt. Områderne er endnu ikke planlagt.

A.2. Afgræsning/hegning/rydning

Hegn og rydning forventes ligeledes søgt hjem via etablerede finansieringsordninger, som komplementære projekter til LIFE IP, uanset om det er til projekter med store fælleshegnede områder, eller det er til særlig artspleje eller en naturtypeindsats.

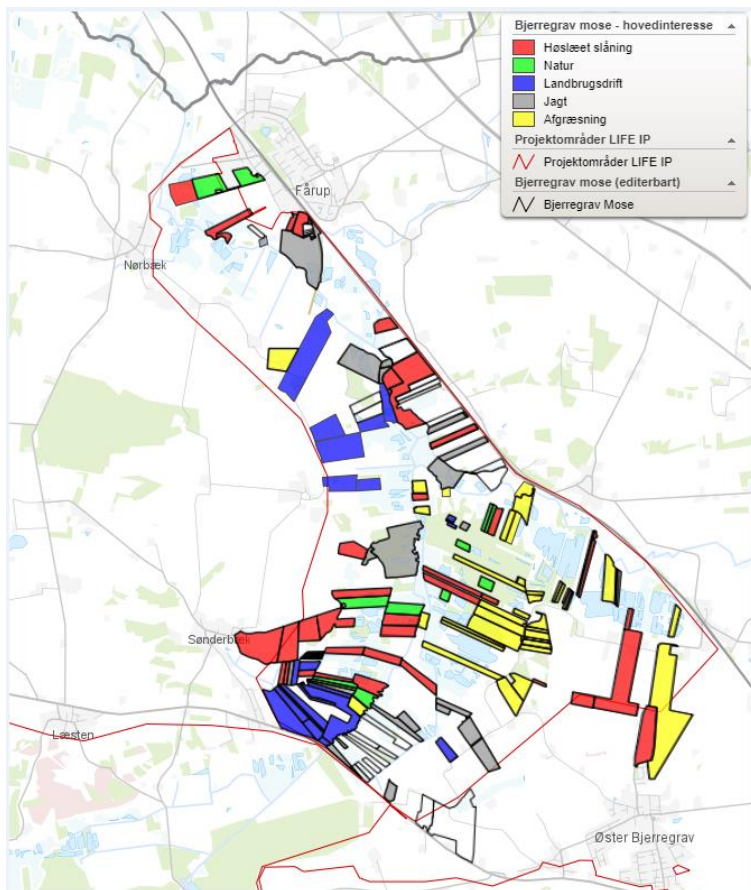
A.2. Sammenbinding

Det undersøges om der er områder, hvor sammenbinding giver mening og der ansøges herefter om sammenbinding på potentielle arealer, hvis ordningen forsætter i 2022.

5. Muligheder i området

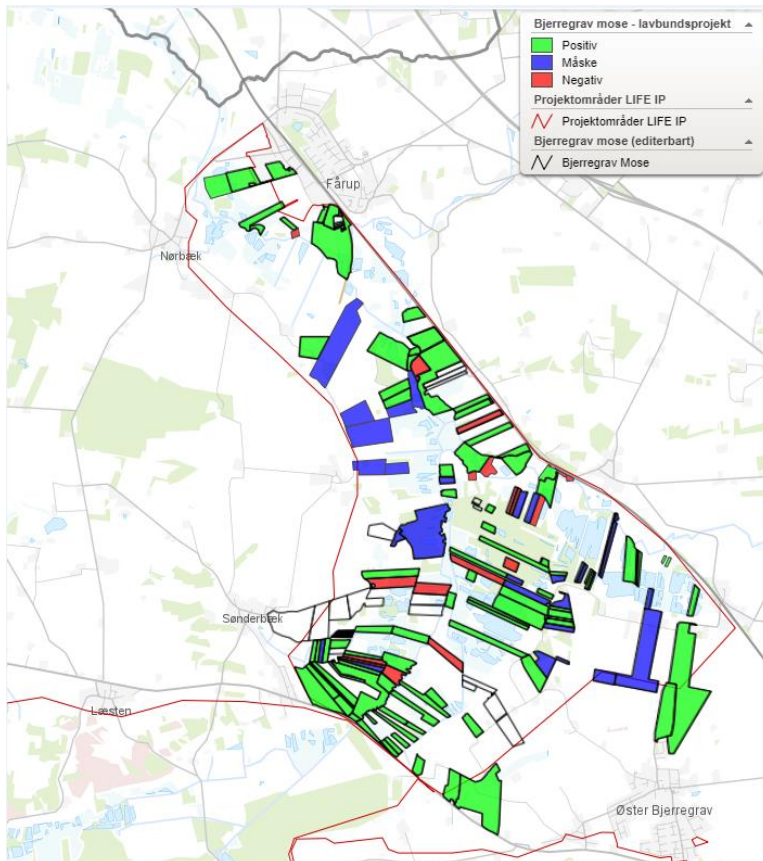
C.1. og C.3. Store fælleshegnede områder og naturlig hydrologi

De resultater der er kommet af lodsejerundersøgelsen kan ses af figur 4, 5, 6 og 7. Af kortene fremgår hvilke hovedinteresser lodsejerne har i hele delområdet. De steder hvor der er landbrugsdrift (figur 4) kan være områder, hvor lodsejere er kritiske overfor lavbundsprojekter. Det kan dog også betyde noget, om de har landbrugsdrift i nærheden af ådalen, da der er bekymring hos nogle af de større lodsejere, for om projektet kan få en negativ indflydelse på driften af deres landbrug. Nogle af de lodsejere, som har jagt som hovedinteresse kan som udgangspunkt være skeptiske overfor hegning og afgræsning.

Figur 4. Lodsejernes hovedinteresse i området i delområdet " Bjerregrav Mose". Der gøres opmærksom på, at der kan være mindre fejl i kortet, og at der er tale om en uforpligtigende interesseundersøgelse blandt lodsejerne.

Som det ses af figur 4 og 5, kan nogle af de lodsejere, der har landbrugsdrift måske være skeptisk indstillede overfor projekter, selvom de egentlig godt vil være med under de rette betingelser. Af figurerne ses også, at de lodsejere, der er negative overfor lavbundsprojekter, primært er dem, der bruger jorden til høsløet/græsning og derfor ikke er umiddelbart interesserede i at arealerne bliver vådere.

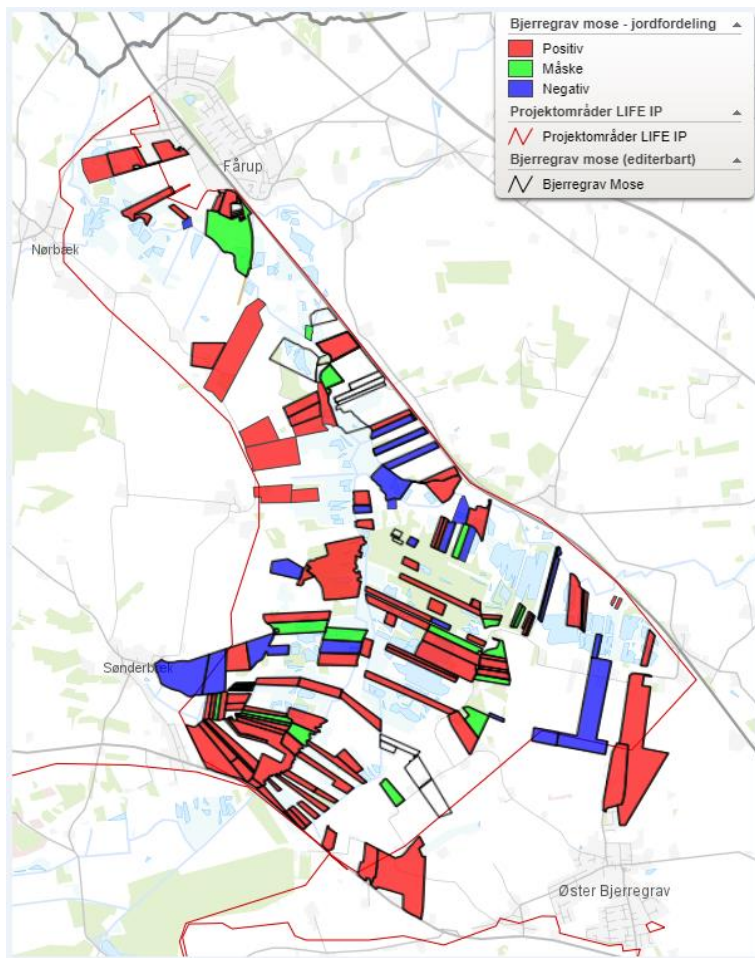
Figur 5. Fordelingen af lodsejere i delområdet " Bjerregav Mose", der er positivt, negativt eller "måske" indstillede på at deltage i et lavbundsprojekt. Der gøres opmærksom på, at der kan være mindre fejl i kortet, og at der er tale om en uforpligtigende interesseundersøgelse blandt lodsejerne

Det ses dog af figur 5 og 6, at en del af de lodsejere, der er negative overfor et egentligt lavbundsprojekt, er positive eller ikke afvisende overfor jordfordeling.

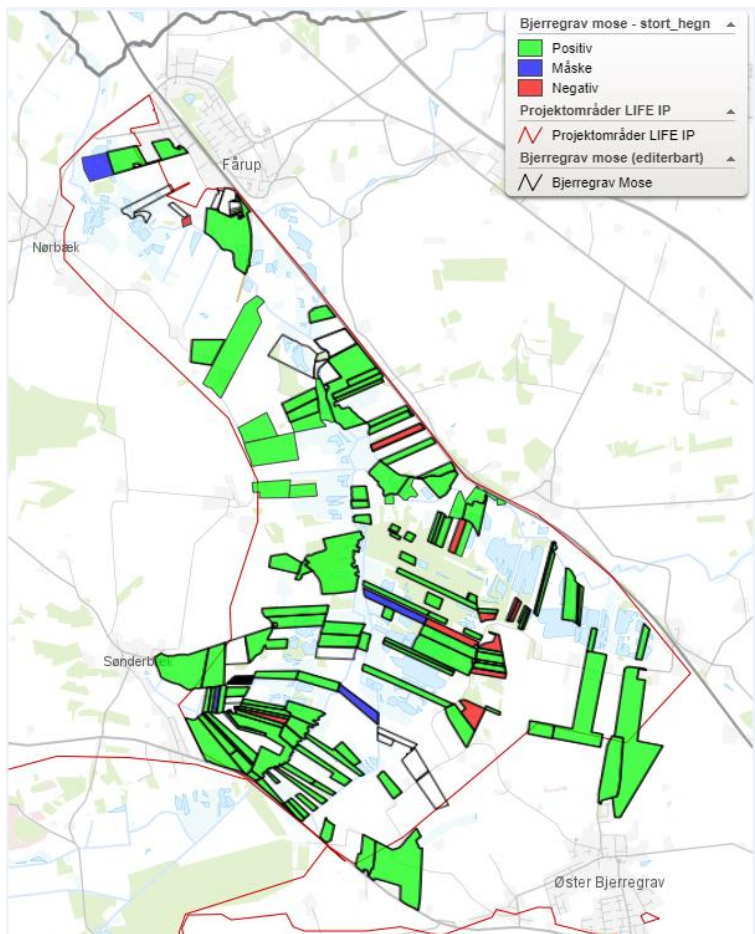
Langt de fleste adspurgte lodsejere er positive overfor tanken om at deltage i fællesafgræsning med et stort hegn (Figur 7).

Lodsejerundersøgelsen giver en positiv indgangsvinkel til at søge lavbundsprojekter for at opnå mere naturlig hydrologi i området og for at lave forundersøgelser for større hegningsprojekter som beskrevet.

Efter de indledende lodsejerundersøgelser, vil kommunen udvælge 1-4 delområder, hvor der vil blive talt med og lavet aftaler med interesserede lodsejere og forsøgt finansieret hydrologi/lavbundsprojekter og græsning på deres ejendom.

Figur 6. Fordelingen af lodsejere i delområdet " Bjerregrav Mose", der er positivt, negativt eller "måske" indstillede på at deltage i jordfordeling. Der gøres opmærksom på, at der kan være mindre fejl i kortet, og at der er tale om en uforpligtigende interesseundersøgelse blandt lodsejerne

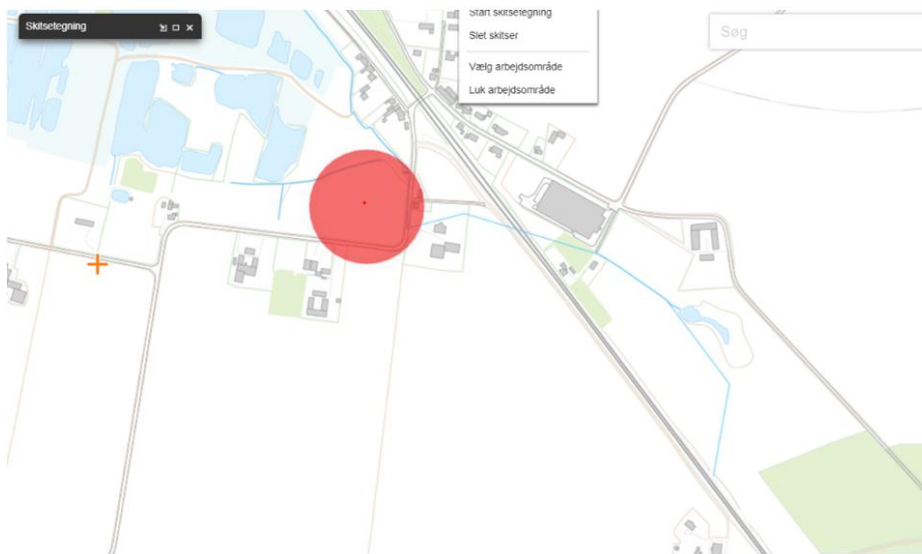
Figur 7. Fordelingen af lodsejere i delområdet " Bjerregav Mose", der er positivt, negativt eller "måske" indstillede på at deltage i græsning med store hegn. Der gøres opmærksom på, at der kan være mindre fejl i kortet, og at der er tale om en uforpligtigende interesseundersøgelse blandt lodsejerne

C.2. Rydning

Der vil i forbindelse med forundersøgelse for naturlig hydrologi og store fælleshegnede områder, også blive vurderet, om der er særlige rigkær og overdrev, hvor rydning er nødvendigt før der sættes græsning på arealet.

C.3. Naturlig hydrologi i kilder

Randers Kommune har kendskab til et par bassinkilder i Skals ådalen. Disse kilder vurderes ikke umiddelbart at have en unaturlig hydrologi. Fra lodsejermødet har kommunen fået kendskab til, at der skulle være en rørlagt kilde (se figur 8), som evt. kan genåbnes. Der kan under projektet dukke flere kilder op, som ikke er kendte.

Figur 8. Ca. placering af rørlagt kilde ved Bjerregrav, hvor der kan arbejdes med naturlig hydrologi.

C.4. Særlig artspleje

Særlig artspleje er ikke undersøgt i forbindelse med lodsejermødet, da det giver mest mening kun at tale med de lodsejere, der måtte have særlige arter på deres jord.

Der foretages forundersøgelser af særlig artspleje og iværksættes tiltag i forbindelse med udførelsen af forundersøgelser for naturlig hydrologi.

D.1. Effektovervågning

Før der igangsættes indsatser med naturlig hydrologi og afgræsning forventes det, at der foretages effektovervågning 3-5 steder i ådalen.

E.2. Formidling og information

Der opsættes en-to informationstavler i Bjerregravmose området. Derudover lægges der relevante nyheder op på hjemmesiden.

E. 5. Naturpleje som driftsgren

Det er et ønske at områdets naturplejeinteressenter inddrages særligt i aktionerne C.9 (afsætning af naturkød) og E.5 (Naturpleje som driftsgren) med henblik på sparring/rådgivning omkring den fortsatte pleje og om afsætning af produkter fra ådalen.

Landbrugskonsulenter indkøbes til at levere rådgivning som landmændene i området vælger.

6. Tidsplan

De komplementære projekter med naturlig hydrologi og hegning og evt. sammenbinding forventes igangsat i 2022. De yderligere forundersøgelser inklusiv særlig artspleje og rydning vil være en integreret del heraf. Forundersøgelserne forventes afsluttet i 2023, mens projekterne tidligst forventes afsluttet i 2025.

Effektovervågning forventes igangsat så snart, forundersøgelserne har bekræftet et projekt.

Naturlig hydrologi i kilder forventes at køre sideløbende med ovenstående og forventes igangsat i 2023.

Formidling og information er igangsat og kører fortløbende ligesom naturpleje som driftsgren. Begge dele forventes afsluttet i 2025.